

BOGDÁN LÁSZLÓ

A szentgyörgyi nagyréten

S variáció Szabédi László

A szabédi nagyréten című versére

A szentgyörgyi nagyrét
nemzeti lét-nemlét
nem vakuló tüköre!
És ott akkor álomban
a fejem a járomban,
menekülök előle.
Menekülök örökké!
Nem vakuló körökké
tűnök az életemben.

Szentgyörgyön születtem,
idegennek jöttem
e bajlított világra.
Nem élt itt minden őszöm,
kilencvenben egy őszön
jött nagyapám a gyárba.
Tűnt Erdővidékről,
Rika erdejéből
életének gályája.

Szentgyörgyi nagyréten
nem ülhetünk tétlen
a hallgatás ugyan árt.
Ez a szellemkészlet
- lopakodó végzet! -
kihívhatja a halált,
aki kikeletkor,
a pokolban, vagy hol?
ígyis-úgyis reám várt.

De hát addig még van,
éberen-álomban
tolakodok előre.
A kínjaim nagyok,
mégis boldog vagyok.
Poharamban a löre
szikrázik és biztat,
ha magad rábíztat,
nem bújhatsz el előle.

Negyvenhat esztendő,
untig elegendő.
Mégfizettem mindenért.
Ut mellett születtem,
sírtam és mellettem
szinte-szinte el is ért,
rohant a forgalom,
autós sokadalom
dudált, hörgött és zenélt.

Ahogy lábraálltam,
kommunista pártban
zajlottak tagkönyvcserék.
Ahogy megszólaltam,
kremli pompájában
temették el a vezért.
Ahogy írni kezdtem,
beborult felettem,
elfeketedett az ég.

Autótemetőkről,
rozsdás gép-szörnyekről
írtam első versemet.
A Pionírújság,
ifi faliújság
döbbenete ingerelt.
Hogy írnék csakis jót,
előremutatót!
Ezt várják a gyerekek!

S a Párt is ezt várja,
ne írjak hiába,
ha - lelkeset - nem tudok.
Semmi vész. Időm van.
Kivárom titokban,
míg az idő elforog!
Nézem a forgalmat,
Zisz kocsik vágatnak -
inog minden halandó.

Kanyarban előzés,
és mentegetőzés –,
sikoltoznak a gumik.
Egyik jön, másik megy,
csattanva összemegy,
vétlen karambolozik.
Árnyék az úttesten,
öt tetem? hat tetem?
A mentők épp most viszik.

A vért majd feltörlik,
az alkony is vérzik,
felizzik a roncsokon.
Felszikrázik a nap,
sárhányóka harap.
Rendetlenség romokon.
Újabb autók jönnek,
előznek, hörögnek.
Járdaszíget – oltalom!

A szentgyörgyi nagyrért
oltalom. Menedék!
Ottan jártam álomban.
Először menekült,
aztán mégis megült
a fejem a járómban.
Mit senki se látott,
hisz senki se járt ott.
Eldöntöttem magamban:

hogy hordom a jármot.
Ha nem is látjátok.
Figyelmeztet mindegyre.
Feladataimra,
félkész dolgaimra.
Életemnek címere.
Ez az ócska járom.
Táncom véle járom.
Cipelem fel a hegyre.

Pionír koromban
karöltve vonultam
pajtásokkal a téren.
És nyolcas sorokban,
egymásban megbízva
kurjongattunk kevélyen.
Fújtuk a jelszókat,
szovjet indulókat.
Színt már idegenségem.

A káprázatok közt,
vörösítő gömbözön
jelenített jövődőt!
Nemcsak hittük – tudtuk
meg is valószínűsítjük
(egy-két emberöltőt
persze még várni kell,
rögtön nem jöhet el)
a lenini esztendő.

Miközben szélujjak
morcosan motoztak,
vörös nyakkendőmet
táncba vitték, ellopták,
meg is borzongatták
Pódiumon lévőket.
Mind megannyi elvtárs,
kiket gyanakvás, gáncs
és kritika nem érhet.

Az utunkat tudják,
és meg is mutatják!
Ha nem hiszed el nekik,
magadat kizárod,
cédrusfa magányod
meg nem vigasztalódik.
Itt semmi tétova,
kispolgári, ostoba
érzelgősség nem segít.

Miközben az úton
mentünk, én nem tudom
hogyan történt? Mi végre?
Megindultak felénk,
be is törtek közénk
veszett gépkocsiszörnyek.
Elsötétült a világ.
Árkon át és bokron át
menekültünk előre.

Csak hogy nem volt már hova!
Európa, Ázsia
menedéket nem adott!
Se álom, se képzelet,
szelíd emlékezet
elbújtatni nem tudott.
Álmomban is, ébren is,
utcán is, réten is
dübörögtek motorok.

Elgondoltam legott,
 ha most kipurcanok,
 nem érek a jövőnkbe!
 Nem tudom, milyen lesz,
 ha ki csak annyit vesz,
 amire van szüksége!
 S a többi elosztja,
 esetleg meghagyja
 tartaléknak télire.

Teherautórémek
 sodortak el minket.
 Eltűnt elvtárs, pódium.
 Eleven, átkozott
 pokollá változott
 a földi paradicsom.
 Mi még készen se volt...
 Mert mindent elsodort
 a megkergült forgalom.

Mikor felébredtem,
 a fűben feküdtem,
 fölöttem a csillagok.
 Szentgyörgyi nagyréten
 lázasan hevertem,
 zúgtak szörnyű motorok.
 Tíz méterre tőlem,
 eszelős menetben
 végtelen géposzlopok.

Tapogattam nyakam,
 de nem leltem magam,
 veszett álom s nyakkendő.
 A járomba akadt
 kezem s a feladat
 -: kommunista jövőendő! –
 messzire tűnt. Szakadt
 emlékként fennakadt,
 játszott vele a szellő.

Kis veres rongydarabl...
 – az autósor halad –,
 naftalinba tegyelek?
 Első balekségem,
 nagy menetelésem
 jeleként őrizzelek!?
 Ha majd kikeletkor
 nem csak a kakukk szól,
 mit csináljak most veled?

A virradat késik,
 rémgépsor örvénylik
 a rétre s a szívemre.
 Talán majd megsegít,
 miután jégrevitt
 a Szabédi szellem!...
 Mikor pitymallatkor
 – ha leszek még akkor? –
 megjelenek előtte.

Csak ez az átkozott,
 elfuserált, lopott,
 veszett duda ne szólna!...
 Csak az a száguldó,
 hörgő és vonító!...
 Csak az autó ne volna!...
 Csak az a gépkocsi...
 – Ó, genius loci!... –
 Csak ne halált szállítna!...

Sepsiszentgyörgy, 1994. június 18.